

Országos növényvédelmi előrejelzés a szántóföldi és kertészeti kultúrákban 2025.08.28.

Az átmenetileg kora ősziére forduló időjárásban végre látható némi kis elmozdulás. Ugyan az alföldi és dunántúli területek továbbra is szárazsággal küzdenek, az ország északi részein lehullott 25-50 mm eső, a mérséklődő hőmérsékletek mellett hozott egy kis felüdülést. Hazánk nagy részén a talajok nedvességi állapota gyakran megkérdőjelezi az őszi vetésű növények alá a magágy előkészítés, vetés mostani megkezdését, elvégzését de az idő sürget.

A repce vetését az Alföldön meg is kezdték, de a szinte porba vetett magok csírázása, kelése egyelőre vontatott, hiányos. A kártevő helyzet szerencsére nem rosszabbodott a keresztesvirágú másodvetéseken és a repce árvakeléseken sem. Ennek ellenére a gyenge, legfeljebb közepes szintű bolha kártétel miatt a közelben lévő **kelő repce állományokat** figyelemmel kell kísérni, különösen ha marad a száraz időjárás.

A tarlók állapota sajnos nem sokat változott az elmúlt napokban, a gyomosodás erősödő. Ahol azonban az őszi vetésű növények alá a talaj előkészítés nem indokolja jelenleg a munkát, ott a tarló ápolással még várnak, ezért a gyomosodás tovább növekszik.

Kukoricában a **kukoricamoly** rajzása nagyon változatos képet mutat területenként, táblánként. Míg az állományok többségében alacsony szintű a kártevő rajzása, addig egy-egy táblán felfutóban van az egyedszám (1-13 db imágó/csapda/hét, magasabb Komárom-Esztergom vármegyében). A kártételek továbbra sem jelentősek, inkább góc-szerűek, elsősorban címer-és csekély szártörés mellett. A csöveken nem jellemző kártétel.

Nem úgy, mint a **gyapottok bagolylepke** esetében, melynek rajzása intenzív, helyenként tömeges (Komárom-Esztergom és Jász-Nagykun Szolnok vármegyékben 150-245 db imágó/csapda/hét) (1-2. fotó). Az erősen rajzó körzetekben góc-szerűen 40-50 % közötti gyakoriságú a kukorica csővégi kártétele mely legfeljebb gyenge fokozatú.

1-2. fotó: Gyapottok bagolylepke imágója és lárvája (Fotó: Pintér Imre)

Ezzel összefüggésben nagyobb problémát jelent a kártétel nyomán fellépő **fuzáriumos csőfertőzés**, amely a száraz időjárás ellenére is kialakult. A jelenleg gyenge mértékű károsodás a csővégeken várhatóan erősödni fog, melyet csapadék hiányában az éjszakai páralecsapódások is lehetővé tesznek.

A **kukoricabogár** népessége csökkenést mutat a táblák többségén, de ott ahol jelentős volt a lárvakártétel (dőléskár), még az imágók száma is magasabb.

Napraforgóban intenzív, növekvő a **zöld vándorpoloska** és az **ázsiai márványospoloska** jelenléte, kártétele. A növénykórtani helyzet alapvetően nem változott. Az alternáriás levélfoltosság az alsó-középső levélzónáig terjedt, száron és tányéron nem, vagy legfeljebb minimális tünetek láthatók. Érzékeny fajtákban a szeptóriás levélfoltosság az alsó-és középső levelek száradását okozta, de feljebb már nem terjedt. A diaportés betegség levéltünetei szintén csak az alsó leveleken láthatók, szár tünet nem jellemző. A makrofomínás és szklerotíniás betegség különböző szintű, szórványos megjelenése egy-egy területhez, esetleg

technológiához köthető. Egy-egy táblán a növények levelének, levélnyelének, tányérjának, szárának vízenyős barnulása, feketedése, figyelhető meg, a felnyíló szöveteken habszerű váladék megjelenésével. A tünetek baktériumos fertőzésre utalnak (*Pectobacterium* sp.), melynek kialakulásához a sérülések, rovarkártételek, egyéb betegségek fellépése és a magas hőmérséklet (páratartalom) kedvezett.

Az ország különböző területein megkezdtek az állományszárításokat. Ahol még nem tették, mielőbb célszerű elvégezni, különösen a felgyomosodott és beteg állományokban.

Megkezdődött a **szója** érési szakasza is. A magok még puhák, a hüvelyek telítődése folyamatban van, habár az aszály ennek a folyamatnak sem kedvez. Egyes táblák alsó levélzónájának sárgulása már megfigyelhető, amely részben az érési fázis kezdetét jelzi, de a szárazság következménye is lehet. Az **atkák** felszaporodása intenzívvé vált a szója állományokban is, bár nem minden táblán kritikus a jelenlét. Ahol erős mértékű a levelek barnulása, az állomány „fakulása”, és lombvesztés is tapasztalható, ott nagy egyedszámra számíthatunk ha közelről megvizsgáljuk a leveleket. Nem ritka hogy egy-egy levélkén 80-100 db atka károsít, még mindig intenzív tojásrakás mellett. Ahol eddig nem védekeztek a kártevő ellen, ott valószínűleg jelentős lesz a kár (3-4. fotó).

3-4. fotó: Közöséges kétfoltos takácsatka és tojásai, valamint erős mértékű kártétel a szója levelén

A lombozaton lassan, fokozatosan a **szeptóriás levélfoltosság** is felszaporodott. Érzékeny állományban gyenge de inkább közepes fokozatú a betegség fellépése, mely mostanra levélsárgulást, levélvesztést is eredményez.

KERTÉSZETI KULTÚRÁK

Almatermésűekben a betegségek (lisztharmat, varasodás) további terjedése nem jellemző. Ez részben a kitartó szárazságnak, részben a növényi szövetek öregedésének is köszönhető. A **moniliás betegség** különösen házi kertben gyakoribb, de az elmúlt időszakban ebben sem látható változás.

Az érfélben lévő ültetvényekben továbbra is rajzik az **almamoly**, de az egyedszám mostanra már mindenütt csökkenő. A korábban fertőzött gyümölcsök hullása folyamatos, intenzív a nem védett állományokban. Az **aknázómolyok** (almalevél aknázómoly, almalevél-törpemoly, almalevél-sátorosmoly) szintén csökkenő számban fordulnak már csak elő, kártételük legfeljebb egy-egy ültetvényre korlátozódott.

Elhanyagolt gyümölcsösökben, útszéli fák az **amerikai medvelepke** 2. nemzedékének hernyófészkei nagyon szembetűnőek, a lárvák által okozott kár mellett. Megjelenésük inkább lokális jellegű.

Az **őszibarack** betakarítása a vége felé tart. A gyümölcsök **monília rothadásának fertőzésveszélye** folyamatosan növekvő, ugyanis a kórokozó számára (az érés mellett) fertőzési kaput nyitnak a különböző kártevők mint pl. a darazsak, poloskák. A molyok közül a **keleti gyümölcsmoly** rajzása helyenként még mindig viszonylag nagy létszámú, de több ültetvényben már drasztikus a csökkenés. **Szilvában** a **szilvamoly** rajzása is csökkenő, a lárvák kártétele folyamatos a gyümölcsben és ebből kifolyólag a gyümölcshullás is intenzív.

A **cseresznye és meggy** betakarítás utáni állapotában fokozódott az élettani eredetű lomb sárgulás, lombhullás, melyet a nagyobb arányban előforduló **blumeriellás levélfoltosság** is elősegít. Az éjszakai órák magasabb páratartalma és a páralecsapódás továbbra is kedvez a fertőzésekhez. Ahol lehetőség van rá, a lomb összegyűjtése javasolt.

Dióban a **nyugati dióburok-fűrőlégy** rajzása még mindig tart, sőt egy-egy ültetvényben augusztus utolsó hetére érte el az egyedszám a maximumát! A párosodás, tojásrakás folyamatos, így a fertőzöttség tovább emelkedhet. A fertőzött diók hullása különösen házi kertben, nagy fák esetén vált erőteljessé, ahol ha permeteztek is, a lombkorona felső része valószínűleg védelem nélkül maradt. Az elfeketedett, fertőzött terméseket lehetőség szerint célszerű mihamarabb összegyűjteni, hogy ezzel is megakadályozzuk a lárvák talajba húzódását. Az éréshez közeli fajtákban kémiai védekezés már nem javasolt!

Szőlőben a szüret folyamatban van, melyet egyelőre az időjárás sem hátráltatott. A száraz körülmények miatt a **botrítisztes fűtrothadás** fertőzésveszélye alacsony, de a később érő fajtákban (amennyiben az előrejelzések csapadékos napokat jósolnak) megelőző védekezés még szükségessé válhat.

A **lisztharmat és peronoszpóra** fertőzöttségi szintje nem változott az elmúlt héten. A peronoszpóras foltok sporulálása mérsékelt és a fellelhető spóra készletből a fertőzési folyamat is lelassult. Igaz, hogy a páratartalom értékek növekedtek a napokban, azonban a minimum hőmérsékletek időlegesen 10 °C alá süllyedtek, amely a fertőzéshez már kedvezőtlen volt, a folyamatosan öregedő szövetek mellett.

Kártevők közül a **tarka szőlómoly** 3. nemzedékének rajzása még észlelhető, de az imágók száma alacsony. Mérséklődött, sőt helyenként észlelési szintűre esett vissza az **amerikai szőlőkabóca** imágóinak rajzása. A szüret ellenére szükséges a sárga ragacslapokat ellenőrizni, eltelítődés esetén cserélni, így a vektor jelenlétéről könnyen meggyőződhetünk. Rovarölőszeres állomány permetezésre a szüret utáni időszakban van már csak lehetőségünk, melyre a hatóság 2 db készítmény alkalmazását tette lehetővé szükséghelyzeti engedély kiadásával.

Továbbra is fontos a fitoplazma-szerű tüneteket mutató tőkék eltávolítása, megsemmisítése az ültetvényekből, mert a **szőlő arany színű sárgaság fitoplazmás betegségének** terjedése csak így korlátozható hatékonyan!

Fűszerpaprikában a gyapottok **bagolylepke kártétele** elenyésző, ellenben az **alternáriás magházrothadás** foltokban jelentősebb bogyókárosodást okozott az éjszakai harmatképződés miatt.

Paprikában, paradicsomban a **zöld vándorpoloska** és az **ázsiai márványos poloska** egyedszáma és kártétele is emelkedett (5. fotó). Védekezni csak az adott kultúrában engedélyezett rovarölőszer valamelyikével javasolt, az ételmezés egészségügyi várakozási idő betartása mellett!

5. fotó: Zöld vándorpoloska lárvája paradicsomon

Tűh Annamária
Magyar Növényvédő Mérnöki és
Növényorvosi Kamara

Az előrejelzés a Borsod –Abaúj-Zemplén, Csongrád-Csanád, Hajdú-Bihar, Jász-Nagykun-Szolnok, Komárom-Esztergom és Zala vármegyei Növényorvosi Kamarák szakembereinek megfigyelései alapján készült.